

УДК 35:347.965.42

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-2\(30\)-47-57](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-2(30)-47-57)

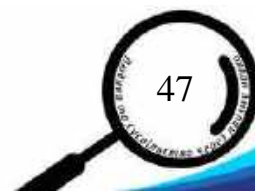
Василенко Надія Володимирівна доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри управління та адміністрування, КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти», <https://orcid.org/0000-0002-1087-4591>

Халецький Андрій Вікторович кандидат наук з державного управління, доцент кафедри управління та адміністрування, КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти», <https://orcid.org/0000-0001-7435-765X>

Покатаєв Павло Сергійович доктор наук з державного управління, професор, перший проректор, Класичний приватний університет, <https://orcid.org/0000-0001-8432-873X>

ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ПУБЛІЧНИХ ФАХІВЦІВ (МЕДІАТОРІВ) В УМОВАХ МАГІСТРАТУРИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 281 «ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»

Анотація. У статі обґрунтовано необхідність забезпечення органів державної влади висококваліфікованими та компетентними фахівцями публічного управління здатними прийняти управлінське рішення щодо розв'язання різних навіть конфліктних ситуаціях шляхом мирних переговорів та проведення діалогу; визначено зростаючу динаміку попиту у підготовці фахівців за галуззю знань 28 «Публічне управління та адміністрування» серед інших галузей та зростаючу затребуваність цієї галузі особливо за рахунок відповідної спеціалізації медіаторів. Проаналізовано можливості розвитку та набуття професійних компетентностей для фахівців (медіаторів) публічного управління в умовах реалізації освітніх європейських програм та проектів. Визначено, що вища освіта в умовах європейської інтеграції є складовою соціально-економічного і культурного розвитку фахівців, зокрема і медіаторів, разом з інноваційної діяльністю та інформаційними технологіями відіграють ключову роль у підтримці соціального згуртування, економічного зростання та глобальної конкурентоспроможності України. Сучасні виклики системи державного управління, процеси її реформування та євроінтеграції обумовили дослідження провідних науковців щодо застосування досвіду країн Європейського Союзу для реформування системи підготовки та професійного навчання публічних службовців в Україні в умовах магістратури публічного управління та адміністрування. Верховенство права, мінімізація корупції та сильна демократія розширюють можливості широкомасштабного залучення

приватних інвестицій з усього цивілізованого світу та створення додаткових робочих місць. Після війни велика маса працездатного населення потребуватиме швидкої інтеграції в нову систему суспільно-економічних відносин.

Ключові слова: бакалаври, війна, державне управління, заклади вищої освіти, законодавче забезпечення, здобувачі освіти, магістратура, магістри, медіатори, медіація, освіта, публічне управління та адміністрування, публічні службовці, підготовка фахівців, спеціалізація, євроінтеграція, європейські освітні програми та проекти.

Vasylenko Nadiia Volodymyrivna Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of Department of Management and Administration Public, Higher Educational Establishment «Vinnytsia Academy of Continuing Education», <https://orcid.org/0000-0002-1087-4591>

Khaletskyy Andriy Viktorovych Candidate of Sciences in Public Administration, Associate Professor of the Department of Management and Administration Public, Higher Educational Establishment «Vinnytsia Academy of Continuing Education», <https://orcid.org/0000-0001-7435-765X>

Pokataev Pavlo Serhiyovych Doctor of Science in Public Administration, Professor, First Vice-Rector, Classical Private University, <https://orcid.org/0000-0001-8432-873X>

PROBLEMS OF LEGISLATIVE PROVISION OF THE TRAINING OF PUBLIC SPECIALISTS (MEDIATORS) UNDER THE CONDITIONS OF THE MASTER'S DEGREE IN THE SPECIALTY 281 "PUBLIC MANAGEMENT AND ADMINISTRATION"

Abstract. The article substantiates the need to provide state authorities with highly qualified and competent public administration specialists capable of making managerial decisions regarding the resolution of various even conflict situations through peaceful negotiations and dialogue; the growing dynamics of demand for the training of specialists in the field of knowledge 28 "Public management and administration" among other fields and the growing demand for this field, especially due to the appropriate specialization of mediators, were determined. The possibilities of development and acquisition of professional competences for specialists (mediators) of public administration in the conditions of implementation of educational European programs and projects are analyzed. It was determined that higher education in the conditions of European integration is a component of the socio-economic and cultural development of specialists, in particular mediators, together with innovative activities and information technologies play a key role in supporting social cohesion, economic growth and global competitiveness of

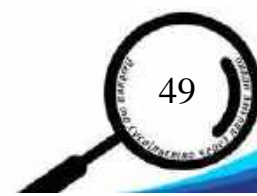
Ukraine. The modern challenges of the public administration system, the processes of its reformation and European integration determined the research of leading scientists on the application of the experience of the countries of the European Union to reform the system of training and professional training of public servants in Ukraine under the conditions of the master's degree in public management and administration. The rule of law, the minimization of corruption and a strong democracy increase the possibilities of large-scale attraction of private investment from all over the civilized world and the creation of additional jobs. After the war, a large mass of the able-bodied population will need rapid integration into the new system of socio-economic relations.

Keywords: bachelors, war, public administration, institutions of higher education, legislative support, education seekers, master's degrees, masters, mediators, mediation, public management and administration, public servants, training of specialists, specialization, European integration, European educational programs and projects.

Постановка проблеми. Сучасні умови реформування всіх галузей економіки України та реалізація управлінських процесів обумовлюють необхідність визначення і забезпечення координації процесів управління, ефективної діяльності органів публічного управління та адміністрування з метою підтримки соціального згуртування, економічного зростання та глобальної конкурентоспроможності України, зокрема після війни.

Система публічної влади в Україні є неефективною і потребує змін. Це зумовлює необхідність забезпечення органів державної влади висококваліфікованими та компетентними фахівцями, якісного відбору виконавців державного замовлення для підготовки бакалаврів та магістрів за спеціальностями галузі знань «Публічне управління» та відповідних спеціалізацій, особливо фахівців (медіаторів) для швидкого вирішення конфліктних ситуацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз проблеми законодавчого забезпечення підготовки публічних службовців за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» показав, що починаючи з 2000 р., багато науковців та експертів державного управління (Л. Кошелева [1], І. Малий [2], Н. Філіпова [3], О. Лазор [4] та ін. приділили увагу механізмам формування публічного управління в Україні, досліджуючи теоретичні основи публічного управління та адміністрування, які обумовили дослідження провідних науковців щодо застосування досвіду країн Європейського Союзу для реформування системи підготовки та професійного навчання державних службовців в Україні. Наукові дослідження С. Чернова, В. Воронкової, В. Банаха [5], А. Даниленко, Т. Сокольської, С. Поліщука [6], М. Хім, О. Білик [7] присвячено вдосконаленню спеціалізації, зокрема і медіації, які забезпечать також розвитку публічного управління в умовах соціально-економічного розвитку країни та прийняття ефективних рішень у безконфліктних

ситуаціях. Практика впровадження реформи вищої освіти та державного управління в Україні, розпочата з 2015 року, сприяли розвитку додаткових вимог щодо підготовки та перепідготовки фахівців, зокрема і (медіаторів), з публічного управління та формуванню потужних компетент-ностей органів публічного управління на державному, регіональному та місцевому рівнях.

Метою статті є аналіз та перспективи розвитку закладів вищої освіти (ЗВО) у підготовці фахівців (медіаторів) з публічного управління в умовах магістратури.

Матеріали та методи. Теоретико-методичною базою, яка використана для досягнення мети статті, є Стратегія державної кадрової політики, матеріали Національного агентства України з питань державної служби, міжнародні освітні проекти та програми, статистичні та аналітичні матеріали Міністерства освіти і науки України, Державної служби статистики, внутрішні нормативні документи КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти» (далі Академія).

Виклад основного матеріалу. В рамках розпочатого курсу реформ державного управління та впровадження Програми економічних реформ на 2012–2020 рр. визначено, що одним з основних напрямів покращення публічного управління в Україні є оптимізація управлінської діяльності та реформування системи підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації державних службовців [8]. Тому головне завдання ЗВО України полягає у забезпеченні публічного сектора висококваліфікованими фахівцями муніципального, регіонального, загальнодержавного та міжнародного рівня різних рівнів спеціалізацій, зокрема і медіації.

Сьогоднішні історичні виклики, з якими зіткнулася Україна, дають можливість вибудувати нову систему взаємовідносин науки і суспільства, підвищити її значимість як у науково-технічному прогресі та інноваціях, так і в посиленні обороноздатності країни, прийнятті суспільно-значущих рішень, формулюванні національних стратегій розвитку, воєнних доктрин тощо. Після війни велика маса працездатного населення потребуватиме швидкої інтеграції в нову систему суспільно-економічних відносин.

Розв'язання виключно гуманітарно-інфраструктурних проблем та покращення умов для бізнес-ініціативи не вирішує проблему зайнятості та створює додаткові конфліктні ситуації. Потрібна цілеспрямована державна політика зайнятості фахівців всіх спеціальностей, яка визначила пріоритети шляхом управлінського алгоритму: максимізація створення нових робочих місць шляхом додаткового навчання; розвиток національної наукової системи підтримки знань та інновацій здобувачів вищої освіти шляхом додаткової спеціалізації (зокрема і медіації) в умовах магістратури публічне управління та адміністрування; європейська інтеграція України шляхом застосування досвіду країн Європейського Союзу для реформування системи підготовки та професійного навчання публічних службовців в Україні в умовах магістратури

публічного управління та адміністрування, що розширить доступ українських виробників на європейські та світові ринки товарів та послуг.

Верховенство права, мінімізація корупції та сильна демократія розширюють можливості широкомасштабного залучення приватних інвестицій з усього цивілізованого світу. Поряд з цим впровадження світових стандартів та норм у виробництві товарів і послуг — розширює доступ українських виробників на європейські та світові ринки товарів та послуг.

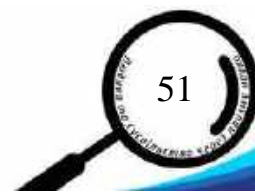
В Україні діють 24 ЗВО для підготовки за державним замовленням фахівців з публічного управління та за кошти фізичних та юридичних осіб. Протягом 2017 р. випущено 2255 магістрів за спеціальністю «Державне управління» та «Державна служба» [8]. Усього в 2018 р. розпочали навчання за спеціальностями галузі знань «Державне управління» 1300 слухачів, більшість абітурієнтів (понад 90 %) направлено на навчання місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування [8].

В умовах реформи державного управління, починаючи з 2015 р., галузь знань «Публічне управління та адміністрування» набула особливого значення у підготовці фахівців у ЗВО.

Відомо, що до 2016 року жоден з закладів освіти України не готував спеціалістів з базовою освітою в галузі публічного управління. Відтак, у національну освітню модель України протягом тривалого часу не запроваджувалась система трирівневої підготовки «бакалавр – магістр – доктор» [1]. Тому прийняття нормативно-правових актів, які надали можливість закладам вищої освіти здійснювати підготовку фахівців з базовою державно-управлінською освітою, стало адекватною реакцією на виклики суспільства, пов'язаних з відсутністю професіоналів у цій сфері, зокрема і медіаторів.

Так, І. Сурай називає це «революційними змінами у вищій освіті, які започатковані й закріплені законодавством України» [2], вказуючи на відповідність таких змін європейським стандартам: «запровадження, як у Європі, 5 освітньо-кваліфікаційних рівнів освіти: молодший бакалавр, бакалавр, магістр, доктор філософії, доктор наук. Ступені бакалавра, магістра та доктора філософії (PhD) відповідають прийнятій у більшості країн Європи класифікації, що полегшить академічну мобільність українських студентів та науковців» [2].

Проте, маючи законодавче підґрунтя для підготовки спеціалістів, не вирішеними і на сьогодні (через п'ять років) залишається значна частина методичних підходів щодо такої підготовки. Перш за все широка назва спеціальності указує на дві основні складові у побудові освітнього процесу – управління та адміністрування, сутність яких певною мірою різняться. Саме на цей аспект у підготовці фахівців вказує А. Колодій, зазначаючи, «що «публічне управління» в назві спеціальності доцільно тлумачити широко, як загальну назву для двох його основних різновидів: публічного врядування (і публічної політики) та публічного адміністрування» [3].

Цю науково-методичну проблему, яку кожен заклад освіти вирішує самостійно, оскільки відповідні стандарти, хоча і були виражені в задокументованих проектах, не отримали нормативного підкріплення. Наступна проблема пов'язана з існуючою практикою підготовки магістрів у галузі знань «Публічне управління та адміністрування», саме з додатковою спеціалізацією.

Підготовка магістрів з державного управління здійснювалася на базі вищої освіти без врахування напряму підготовки, галузі знань. Аналогічно і до сьогодні здійснюється підготовка магістрів з публічного управління та адміністрування. Тому логічним би було ввести в галузевий стандарт, який був би затверджений в установленому порядку, цикл вирівнювання, який би передбачав отримання суми базових знань з теорії управління, практику х відповідною спеціалізацією. Такий недолік міг бути збалансований змістом навчальних дисциплін і їх комплексом, передбачених навчальними планами, зокрема і 45 годинами відповідної практики щодо спеціалізації.

Саме ЗВО виробляє збалансовані навчальні програми щодо підготовки магістрів, хоча статус навчання не в повній мірі відповідає формальним ознакам. Тим більше виникає питання щодо отримання знань і подальшої підготовки фахівців для тих здобувачів освіти, які мають практичний досвід роботи в органах влади, наприклад з медіації і тих, у кого він відсутній, залишається певною мірою методично неунормованим питання другої вищої освіти за неспорідненою спеціальністю. На сьогодні в статті 48 Закону України «Про державну службу» зазначається, що професійне навчання державних службовців проводиться «через систему підготовки, перепідготовки, спеціалізації та підвищення кваліфікації, зокрема в галузі знань «Публічне управління та адміністрування», у встановленому законодавством порядку» [5].

Для підготовки фахівців можна визначити чотири рівні, які мають забезпечуватися супроводом прийняття необхідних документів.

Першим рівнем можна вважати існування Національної рамки кваліфікацій, яка визначає кваліфікації професій, і в ній завжди були державні службовці. Виникає логічне запитання, чому не було передбачено в Україні понад два десятиліття років підготовка спеціалістів з базовою освітою у цій сфері та чому до сьогодні провідні посади в державному управлінні посідають фахівці без «відповідної» освіти. Така практика не відповідає ніким європейським стандартам [5].

Другим рівнем нормативного забезпечення щодо підстав у підготовці кадрів у сфері публічного управління є Галузева рамка кваліфікацій, яка дає деталізацію функцій, а відповідно і посад в галузі, наприклад, зв'язку, готельному господарстві й туризмі, оптовій і роздрібній торгівлі; діяльність із ліцензування, патентування та сертифікації; здійснення політики у сфері досліджень і розробок, а також пов'язаних із цим коштів задля підвищення економічного зростання; управління загальними питаннями зайнятості

робочої сили; здійснення політики регіонального розвитку, наприклад, скорочення рівня безробіття [6].

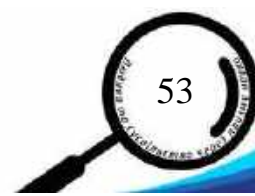
Саме ці напрями діяльності мали б лягти в основу освітньо-професійних програм (спеціалізацій) при підготовці фахівців (медіаторів) у сфері публічного управління. Проте існує і інша суперечність, а саме те що данна кваліфікаційна рамка не охоплює весь спектр спеціалізацій, які потрібні при публічному адмініструванні. У зв'язку з цим виникає парадоксальна ситуація, коли підготовка фахівців у сфері публічного управління не співпадає з нормативним полем, яке визначають саме такі фахівці.

Третім рівнем нормативного забезпечення підготовки фахівців можна вважати Стандарт вищої освіти. За європейськими вимогами цей Стандарт має бути побудований, виходячи з компетентнісного підходу, що і було витримано при введенні нової галузі знань розробниками стандарту – членами підкомісії науково-методичної комісії спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування, створеної наказом Міністерства освіти і науки України (№ 375 від 06.04.2016). Зміст цього Стандарту вибудовувався відповідно до статі 10 Закону «Про вищу освіту», де він визначається як «сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності ВНЗ і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності» [7].

Стандарт визначає вимоги до освітньої програми (обсяг кредитів ЄКТС, перелік компетентностей випускника, нормативний зміст підготовки, сформульований у термінах результатів навчання, форми атестації, системи забезпечення якості), які уже є четвертим рівнем нормативного супроводу підготовки фахівців. І саме зміст освітньо - професійних програм розробляє і затверджує ЗВО на основі Стандарту вищої освіти.

Проте даний документ для магістрів так і залишився у вигляді проекту науково-методичної комісії. Стандарт для бакалаврів був затверджений Наказом Міністерства освіти і науки України № 1172 лише 29.10.2018 р. Цей документ крім іншого визначає нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання. Проте за кожним ЗВО залишається право самостійно визначати предметний склад освітньо-професійних програм, обсяг практики (стажування), її види тощо. Міжнародний досвід з побудови освітньо-професійних програм вказує на такі обов'язкові її складові як мета програми (aim); цілі програми (objectives); результати навчання (навчальні результати) за програмою (learning outcomes); стратегія викладання та навчання, що дозволить студенту досягнути запланованих результатів навчання (навчальних результатів); методи демонстрації / оцінювання результатів навчання (навчальних результатів); критерії оцінювання [8].

Крім того важливим документом в реалізації освітньо-професійних програм є відповідний навчальний план, який містить перелік дисциплін, що забезпечують отримання різного роду компетентностей як передбачених

самою програмою так і Стандартом. Тому кожен ЗВО, зокрема і Академія, самостійно вирішує на стільки освітньо-професійна програма і навчальний план відповідають вимогам українського законодавства і як вони можуть бути інтегровані в європейський освітній простір. Крім того підготовка фахівців з базовою освітою у сфері публічного управління є вимогою часу не лише для органів влади, а і громадських утворень і організацій. На це вказує у своїх дослідженнях Н. Колісніченко: «Бакалаврський ступінь з державного управління є популярним серед працівників громадських та неприбуткових організацій та тих, хто бажає кар'єрного зростання в галузі публічного менеджменту. Тому навчальні курси розроблені таким чином, щоб надати студентам розуміння та можливості практичного застосування тих принципів, які є основоположними для ефективного управління в державних та громадських агенціях» [9].

Тому спектр ОПП повинен бути таким, який охоплює усю публічну сферу, а не лише органи державного управління, що відповідає європейським практикам. Як приклад у цьому плані можна навести КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти» (далі Академія) з розробки програми щодо підготовки бакалаврів за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування». Робота здійснювалася за участі інших вітчизняних та закордонних ЗВО. Попередньо Академією було проаналізовано програми декількох закладів вищої освіти, які стали основою для визначення змісту підготовки бакалаврів за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування». В подальшому, це стало підставою ОПП для підготовки магістрів в магістратурі з публічного управління та адміністрування з додатковою спеціалізацією фахівця (медіатор).

Також було вивчено світовий досвід таких закладів вищої освіти: Каліфорнійський університет Берклі (США), Гарвард (США), Університет Твенте (Нідерланди), Університет Ноттінгема (Велика Британія), Університет Глазго (Велика Британія), Вища школа Гарц (ФРН), Університет Цапелін (ФРН), Вестфальський Університет Вільгельма (ФРН), Вища школа Оснабрюка (ФРН), Університет Констанца (ФРН), які готують фахівців у сфері публічного управління.

Так, було встановлено, що основною відмінністю в побудові програм і планів є не перелік компетентностей і навіть не перелік дисциплін, а підходи до організації освітнього процесу. Зокрема світовою вимогою для підготовки спеціалістів у цій сфері є відведення часу у обсязі одного семестру для стажування. Нажаль, в Україні таку вимогу важко передбачити через відмінності проходження стажування в органах влади, які зовсім виключають таке стажування для бакалаврів. Адаптація програм у цьому аспекті відбувалася через подрібнену систему проходження практик: інформаційної, фахової та переддипломної. Інша відмінність пов'язана з побудовою навчання, коли за семестр, як правило, передбачається освоєння шести модулів, які

містять по п'ять кредитів, а відповідно і шести іспитів. Кожен з модулів містить у середньому по три дисципліни.

Підхід в Україні до кредитно-модульного навчання є лише назвою, оскільки нашими нормативними рекомендаціями передбачається те, що окрема дисципліна складається з модулів, і тому програми навчальних дисциплін значною мірою різняться, а кількість дисциплін у нас є великою, що збільшує навантаження і студентів і викладачів до кількості екзаменів і заліків (за нормами не більше 5 екзаменів і 6 заліків в семестрі). Обов'язковою вимогою в підготовці фахівців у сфері публічного управління в Європі є написання ними бакалаврської роботи, яка має базуватися не лише на теоретичних знаннях, а і результатах стажування.

Проте перший позитивний досвід у побудові ОПП не знайшов належного відображення у нормативних актах. Неунормована суперечність у категоріальному апараті не змісту а термінів «модуль» і «дисципліна» створює ускладнення інтеграції підготовки здобувачів вищої освіти у європейський освітній простір.

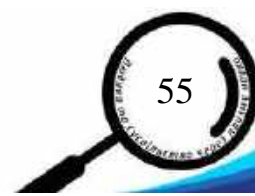
Висновки. Методична база підготовки фахівців у сфері публічного управління має бути суттєво допрацьована. Слід уже зараз звернути першочергову увагу на розробку Стандарту з підготовки фахівців другого рівня – магістр галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування», які мають носити інтегруючі компетентності як для осіб, які не мають такої базової освіти, і тих, які її здобудуть уже у цьому році у нашій державі і першими отримають кваліфікацію бакалавра з публічного управління та адміністрування.

Проте слід зазначити, що в побудові такого стандарту потрібно врахувати спорідненість і неспорідненість спеціальностей у підготовці магістрів та надання додаткової спеціалізації, зокрема медіації. Тому доцільно мати два різні документи з рівноцінним результатом фахової підготовки. Для розробки освітньо-професійних програм підготовки магістрів з публічного управління та адміністрування необхідна чітка відмінність їх побудови для тих хто отримав базову освіту у цій галузі знань і для неспоріднених спеціальностей. Удосконалення потребує також понятійний апарат методики підготовки здобувачів вищої освіти. Напрямом подальшого наукового пошуку може бути відповідність змісту стандарту вимогам якості вищої освіти.

Перспективним напрямом підготовки фахівців публічного управління та адміністрування з різними спеціалізаціями стають можливими завдяки участі в європейських програмах та проєктів в умовах євроінтеграції.

Література:

1. Бульба В. Г., Поступна О. В. Підготовка магістрів публічного управління та адміністрування: питання підвищення ефективності. Актуальні проблеми державного управління. Державна служба: аспекти та практики. Харків. 2016. №1(49). URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/apdu/2016-1/doc/5/01.pdf>.

2. Сурай І. Г. Пропозиції до формування програми за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» рівня «бакалавр». Європейські принципи і стандарти підготовки публічних управлінців: орієнтири для України : матеріали щоріч. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 5–6 листоп. 2015 р.) / [за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, М. М. Білінської, В. М. Сороко, Л. А. Гаєвської]. К.: НАДУ, 2015. С.10-11.

3. Колодій А. Деякі теоретичні міркування і практичні пропозиції щодо змісту і структури спеціальності «публічне управління й адміністрування». Науковий вісник ЛРІДУ НАДУ «Ефективність державного управління». 2016. Випуск 45. С.115-119.

4. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.15 року № 266. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-p>. 15.

5. Про державну службу: Закон України від (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 4, ст.43) URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/889-19>

6. Класифікатор професій (КП) станом на 01.10.2015 р. URL: <http://buhgalter911.com/res/spravochniki/klassifikprofessiy.aspx>.

7. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

8. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. К.: Ленвіт, 2006. 35 с.

9. Колісниченко Н.М. Запровадження та реалізація бакалаврських програм підготовки з публічного управління: світовий досвід для України. Європейські принципи і стандарти підготовки публічних управлінців: орієнтири для України: матеріали щоріч. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 5–6 листоп. 2015 р.) / [за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, М. М. Білінської, В. М. Сороко, Л. А. Гаєвської]. – К. : НАДУ, 2015. С.6-7.

References:

1. Bul'ba, V. G., Postupna, O. V. (2016). Pidgotovka magistriv publichnogo upravlinnja ta administruvannja: pitannja pidvishhennja efektyvnosti [Training of Masters in Public Management and Administration: Issues of Efficiency Improvement]. *Aktual'ni problemi derzhavnogo upravlinnja. Derzhavna sluzhba: aspekti ta praktiki - Actual problems of public administration. Public service: aspects and practices*, 1(49). Retrieved from <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/apdu/2016-1/doc/5/01.pdf>. [in Ukrainian].

2. Suraj, I. G. (2015). Propozicii do formuvannja programi za special'nistju «Publichne upravlinnja ta administruvannja» rivnja «bakalavr» [Proposals for the formation of a program in the specialty "Public management and administration" at the "bachelor" level]. *Proceedings from shhorich. nauk.-prakt. konf. za mizhnar. uchastju «Evropejs'ki principy i standarty pidgotovki publichnyh upravlinciv: orientiry dlja Ukraini» – The every year. science and practice conf. for international with the participation «European principles and standards of training of public managers: guidelines for Ukraine»*. (pp. 10-11). K.: NADU [in Ukrainian].

3. Kolodij, A. (2016). Dejaki teoretichni mirkuvannja i praktichni propozicii shhodo zmistu i strukturi special'nosti «publichne upravlinnja j administruvannja» [Some theoretical considerations and practical proposals regarding the content and structure of the "public management and administration" specialty]. *Naukovij visnik LRIDU NADU "Efektivnist' derzhavnogo upravlinnja" - "Effectiveness of Public Administration" scientific bulletin of the LRIDU of the National Academy of Sciences*, 45, 115-119 [in Ukrainian].

4. Postanova Kabinetu Ministriv Ukraini "Pro zatverdzhennja pereliku galuzej znan' i special'nostej, za yakimi zdijsnjuet'sja pidgotovka zdobuvachiv vishhoj osviti" [The Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the list of fields of knowledge and specialties for which higher education candidates are trained"]. (n.d). [zakon4.rada.gov.ua](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-p) Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-p>. 15 [in Ukrainian].

5. Zakon Ukraïni “Pro derzhavnu sluzhbu” [The Law of Ukraine “On civil service”]. (n.d). *zakon5.rada.gov.ua* Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/889-19> [in Ukrainian].
6. Klasifikator profesij (KP) stanom na 01.10.2015 r. [Classifier of professions (CP) as of October 1, 2015]. *buhgalter911.com* Retrieved from <http://buhgalter911.com/res/spravochniki/klasifikprofessiy.aspx>. [in Ukrainian].
7. Zakon Ukraïni “Pro vishhu osvitu” [The Law of Ukraine “On higher education”]. (n.d). *zakon4.rada.gov.ua* Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. [in Ukrainian].
8. *Standarti i rekomendacii shhodo zabezpechennja jakosti v Evropejs'komu prostori vishhoï osviti* [Standards and recommendations for quality assurance in the European area of higher education]. K.: Lenvit [in Ukrainian].
9. Kolisnichenko, N.M. (2015). Zaprovadzhennja ta realizacija bakalavrs'kih program pidgotovki z publichnogo upravlinnja: svitovij dosvid dlja Ukraïni [Introduction and implementation of undergraduate training programs in public administration: world experience for Ukraine]. *Proceedings from shhorich. nauk.-prakt. konf. za mizhnar. uchastju «Evropejs'ki principi i standarti pidgotovki publichnih upravlinciv: orientiri dlja Ukraïni» – The every year. science and practice conf. for international with the participation «European principles and standards of training of public managers: guidelines for Ukraine»*. (pp. 6-7). K.: NADU [in Ukrainian].

